

Příběh třetáka

„Rozhovor s pamětníkem mě velmi oslovil. Díky němu jsem si mohl udělat obrázek o tom, jak to asi mohlo v Litomyšli vypadat během sametové revoluce. Některé informace nám navíc Daniel Brýdl dokázal podat vtipně, což pomohlo k vytvoření dobré atmosféry během našeho setkání.“

Ladislav Glesner

Daniel Brýdl se narodil 12. května 1973 v Litomyšli. Dnes pracuje jako obchodní a marketingový ředitel ve firmě svého bratra, která se zabývá návrhy a realizací interiérů prodejen a výrobou světelných reklam. Během sametové revoluce 1989 byl studentem třetího ročníku Gymnázia Aloise Jiráska v Litomyšli.

Rodinné poměry

Pana Brýdla jsme oslovili ze dvou důvodů. Tím prvním bylo právě to, že během událostí sametové revoluce studoval na litomyšlském gymnáziu a mohl nám tedy podat svědectví o tom, jak tyto události prožíval coby student střední školy. Druhým důvodem pak byly rodinné poměry, z nichž vyšel a které jej výrazně ovlivnily. Otec pana Brýdla, Ing. Miroslav Brýdl, patří totiž k nejznámějším osobnostem současné Litomyšle. Již v roce 1968 ve městě spoluzakládal Klub angažovaných nestraníků, v roce 1989 se podílel na vzniku litomyšlského Občanského fóra a krátce po revoluci se stal starostou města Litomyšle a byl jím následně řadu let. Jak Daniel Brýdl říká, pochází vlastně z takové polodisidentské rodiny a nám se zdálo zajímavé sledovat, jak jej takové prostředí ovlivňovalo.

Sametová revoluce

Jak už jsme zmínili, v době sametové revoluce studoval pan Brýdl ve třetím ročníku místního gymnázia. *„To bylo docela šťastné načasování v tom, že jsme již vnímali politickou situaci a aktuální dění.“* A tak i pan Brýdl chodil zvonit klíči, lepil plakáty podporující požadavky Občanského fóra, zkrátka mohl celou revoluci prožít na vlastní kůži.

Sám se přitom o událostech 17. listopadu dozvěděl v sobotu 18. listopadu, kdy byl na zájezdu s litomyšlským filmovým klubem v Praze, kde navštívili maďarské kulturní centrum. Když po skončení projekce filmu vyšel se svými kamarády ven, tak už tam byli policisté kvůli demonstraci, jenž byla reakcí na události předešlého dne, kdy byli na Národní třídě zbiti (převážně) studenti při pokojné demonstraci. Jak ale vzpomíná, jeho otec se (pravdivě) informace o těchto událostech dozvěděl z poslechu zakázaných rozhlasových stanic – Hlasu Ameriky a Svobodné Evropy. *„Jako rodina jsme z vývoje po 17. listopadu měli obrovskou radost, navíc my (pamětník a jeho sourozenci, pozn. aut.) jsme z domu poměrně dost věděli o všech těch zvěrstvech, které se tady od roku 1948 děly – i když jsme měli zákaz o tom mluvit ve škole.“*

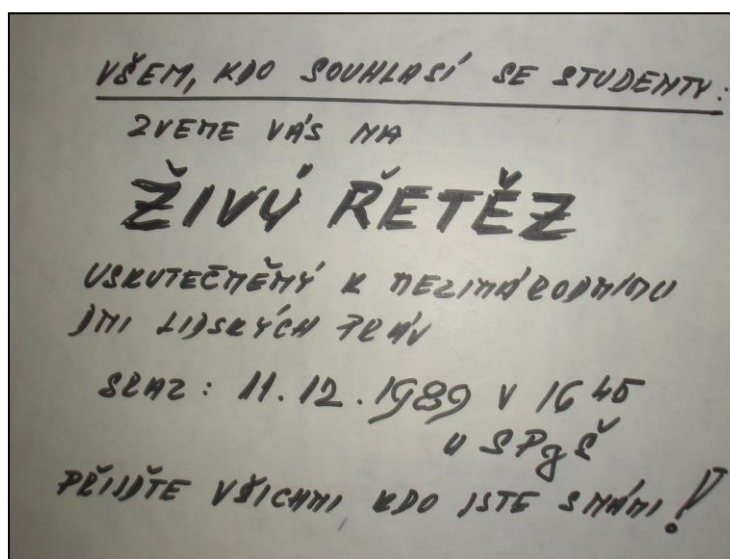
Daniel Brýdl, 1990

Rodiče pana Brýdla navíc pamatovali události roku 1968 a stejně jako někteří profesori na gymnáziu se k nim v době sametové revoluce hodně vraceli. Na plakátech, které zaplavily všechna města u nás, a tedy i Litomyšl, se také objevovaly paralely k období Pražského jara – byl na nich psán rok 68, ale obráceně – tedy 89. „*Pro mě osobně to nebylo až tak blízké, i když jsem věděl o tom, že ve Vysokém Mýtě žilo několik tisíc sovětských vojáků – to člověk samozřejmě vnímal, ale pro mě byl rok 1989 především rokem otevření nových možností, než tím, že bych se vracel zpět.*“

Situace na litomyšlském gymnáziu

Krátce po 17. listopadu začaly být organizovány protestní demonstrace také v Litomyšli. Tu první „svolal“ zubní lékař František Zeman k soše Bedřicha Smetany na čtvrtek 23. listopadu. Jedním z předních organizátorů protestů se záhy stal také otec Daniela Brýdla.

Litomyšlské gymnázium se do těchto demonstrací zapojilo velmi aktivně. I pan Brýdl se jich samozřejmě účastnil, jak ale vzpomíná, nejaktivnější byli především studenti čtvrtého ročníku. Na demonstracích byli přítomni i někteří profesori. Neznamená to však, že by za podporou těchto protestů stála škola – to se říct nedalo, neboť někdejší ředitel byl členem komunistické strany a stále stál za její politikou. Podporu demonstracím organizovali především samotní studenti. Vedení školy se dokonce rozhodlo uspořádat v místním kině Oko debatu, v níž chtělo (za pomoci členů některých okresních organizací) studentům „vysvětlit“, že všechno, co slyší o událostech v Praze, je lež. Debata se uskutečnila v pátek 24. listopadu 1989 od 11 hodin za přítomnosti předsedy Městského národního výboru v Litomyšli soudruha Vítězslava Hanzla a ještě dalších dvou zástupců okresních organizací, z nichž jeden byl funkcionářem okresního výboru Svazu socialistické mládeže. Ještě před debatou byl studentům promítnut film Horká kaše (1988) pojednávající o problematice mládeže žijící na pražském sídlišti.¹ Pak teprve začala debata. „*Nicméně nějakou shodou okolností se tam dostali tři vysokoškoláci. Oni tehdy pořádali takzvané spanilé jízdy mimo hlavní město, protože byla jedna televize, jeden rozhlas a oficiální noviny, přes které se informace o dění v Praze ven díky cenzuře nedostávaly. Tak tedy tito vysokoškoláci na setkání s námi rovněž přišli a hravě všechny ty funkcionáře přeargumentovali. Tehdy tam seděly opravdu „staré struktury“, které nebyly ani schopny diskutovat, takže ti vysokoškoláci to na plné čáře vyhráli... A tak jsme nakonec ze setkání, které bylo určeno k tomu, abychom pochopili, že všechny ty věci v Praze jsou špatné, odcházeli s tím, že události probíhající v našem hlavním městě jsou úžasný a my se do toho musíme taky zapojit.*“ Představitelé tehdejší moci přitom začali opatrně. Vyjadřovali se v tom smyslu, že mnohé sdělovací prostředky nepřinášejí zcela objektivní informace, že pravda je někde uprostřed, že mladí lidé jsou zmanipulováni a vůbec nevědí, co se děje, že řízení státu je nesmírně složitou záležitostí, která patří do rukou skutečných odborníků apod.

Jedna ze studentských výzev sametové revoluce v Litomyšli

Nicméně přítomní studenti situaci úplně obrátili a zástupci okresních organizací postupně ztráceli nervy. Jeden z nich dokonce na přímou otázku „jakým informačním zdrojům věří“ odpověděl, že samozřejmě tomu, co píše Rudé právo.²

Období od 17. listopadu do prvních svobodných voleb

Události na gymnáziu

Celé období od 17. listopadu 1989 do prvních svobodných voleb v roce 1990 prožíval pan Brýdl velmi intenzivně. Spolu se svou rodinou byl například 26. listopadu na demonstraci v Praze – Letné, které se tehdy účastnilo přibližně 800 000 lidí. Den na to proběhla v Československu generální stávka. Jak nám Daniel Brýdl řekl, do této stávky se symbolicky zapojili i studenti litomyšlských středních škol. Většina z nich se např. 27. listopadu zúčastnila demonstrace u sochy Bedřicha Smetany, kterou moderoval MUDr. František Zeman. Podle odhadů se jí mohlo zúčastnit 2500 – 3000 lidí.³ Studenti středních škol také vytvořili tzv. živý řetěz, kdy se chytli za ruce a spojili tak všechny střední školy ve městě.

Rovněž na školách samotných docházelo k postupným změnám. „*Přestalo se říkat soudružko učitelko a soudruhu učiteli. Já jsem byl takový průbojnější, takže jsem, myslím, jako první ve třídě začal do té doby soudruhům učitelům říkat paní profesorko či pane profesore – byla z toho taková malá třídní revoluce.*“ Studenti si mohli zvolit jiný cizí jazyk – přibližně polovina třídy tak učinila a přešla z povinné ruštiny na španělštinu. Brzy přijeli kanadští a angličtí lektori – „*vím třeba, že jsme měli konverzaci v cizím jazyce s rodilým mluvčím*“, říká pan Brýdl.

Generální stávka, Litomyšl, 27. listopad 1989

Další změny v životě rodiny pana Brýdla

„*Táta vstoupil do politiky, takže my jsme o tom všem doma neustále diskutovali. A když byl potom Václav Havel zvolen prezidentem, tak jsme to vnímali jako obrovské vítězství*“, říká pan Brýdl a pokračuje: „*Bratr začal podnikat*“ – dodejme jen, že tehdy jako kovář. „*Já*

Daniel Brýdl během rozhovoru s žáky

myslím, že to byla taková pionýrská doba, ale v dobrém slova smyslu. Nebylo tolik byrokracie a zároveň vlastně, když se člověk do něčeho pustil, tak byl v podstatě skoro vždycky úspěšný, protože tady byl tenkrát hlad po službách. Za minulého režimu služby nefungovaly, nefungovaly obchody, všude se stály fronty, všude byla nějaká protekce. Takže když to po revoluci člověk začal dělat slušně a dobře, tak byl úspěch téměř zajištěný. Bratr začínal jako samostatný člověk a dnes je z toho velká prosperující firma.“

Také samotnému panu Brýdlovi změnila sametová revoluce život – mohl studovat a cestovat. Po maturitě začal studovat na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. *„Během studií na PF UK Praha jsem absolvoval dva trimestry na právnické fakultě v holandském Utrechtu a po dokončení studií jsem jeden rok pracoval jako au-pair v německém Kolíně nad Rýnem a poté rok studoval na Středoevropské univerzitě v Budapešti - právo mezinárodního obchodu.“*

Kromě toho mu sametová revoluce přinesla řadu nových přátel či poznal lidi, kterých si teď váží. Patří k nim např. MUDr. František Zeman, jeden z organizátorů listopadových demonstrací u sochy Bedřicha Smetany na litomyšlském náměstí a spoluzakladatel Občanského fóra v Litomyšli. František Zeman *„k nám tehdy hodně chodil radit se s našima ohledně Občanského fóra, tak toho si teď rozhodně vážím pro to, co tady udělal.“* Stejně tak to byl ale – v době komunistického režimu zakázaný – herec a režisér Jan Kačer, který během revoluce Litomyšl navštívil a diskutoval s občany v místním Smetanově domě. *„Hodně se tenkrát s tátou dali dohromady a od té doby k nám skoro každý rok jezdí na návštěvu. To je opravdu takové revoluční přátelství našich a Kačerů“,* dodává Daniel Brýdl.

Dvacet let demokracie

A jak by vlastně těch více než dvacet let demokracie zhodnotil? *„Já jsem v zásadě spokojený. Něco mohlo být lepší, ale mohlo to být i horší.“* Pan Brýdl v současnosti hodně cestuje a tak může porovnávat režimy v ostatních státech. *„Cestuji třeba i na Ukrajinu, kde máme pobočku, a tam vidím, jak se to taky dalo udělat špatně. Je tam klientelismus, korupce a v podstatě jen omezená demokracie.“*

Příběh pana Brýdla je příběhem člověka, kterému sametová revoluce otevřela dveře možností, které demokracie skýtá. Podobných příběhů bychom v naší společnosti jistě našli řadu. Ukazují nejen to, k jak dramatickým změnám u nás došlo, ale ukazují rovněž, že není správné všechny tyto možnosti považovat dnes za zcela samozřejmé.

Zpracoval Ladislav Glesner

¹ Boštík, M.: Sametová revoluce v Litomyšli. Regionální muzeum v Litomyšli, Litomyšl 2009, s. 99.

² Tamtéž, s. 100.

³ Tamtéž.

Použité fotografie:

Daniel Brýdl, 1990 – foto: soukromý archiv Daniela Brýdla.

Živý řetěz – Regionální muzeum v Litomyšli, fond OF Litomyšl.

Generální stávka, Litomyšl, 27. listopad 1989 – Regionální muzeum v Litomyšli, inv. č. 22P-A-198, foto: Josef Smékal.

Daniel Brýdl během rozhovoru s žáky, foto: Anna Glesnerová.